

RECENZIE

ORBÁNOVÁ, D.: *Didaktika podnikovej ekonomiky*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011, 262 s. ISBN 978-80-225-3137-5

Podoby obsahu učiteľského vzdelávania, úvahy o tom, čo je podstatné a dôležité z hľadiska súčasných i budúcich nárokov na učiteľa, sú stále témou diskusií medzi odborníkmi. Diskusie sú zamerané na zmyslupnosť obsahu pedagogických a psychologických disciplín a odborových didaktík. Osobitná pozornosť je venovaná aj problematike didaktík odborných predmetov, ktoré v príprave učiteľov nadväzujú na obsah odborovej didaktiky.

V príprave učiteľov–ekonomov nadväzujú na pedagogický, psychologický základ a odborovú didaktiku didaktiky odborných ekonomických predmetov.

Autorka recenzovanej vysokoškolskej učebnice Darina Orbánová vychádza z odborovej didaktiky, charakterizuje didaktiku podnikovej ekonomiky, poukazuje na vzťah k iným vedným disciplinám. Zdôrazňuje význam ekonomického vzdelávania. Z rôznych typov škôl sú reprezentantmi ekonomického vzdelávania obchodné akadémie. Vychádza z obsahu vzdelávania na tomto type školy a rozpracováva problematiku funkcií a cieľov vyučovacieho predmetu podniková ekonomika.

V kapitolách, v ktorých sa autorka zaoberá organizačnými formami vyučovania, základnými prístupmi k vyučovaniu, didaktickými zásadami, vychádza z obsahu všeobecnej didaktiky a odborovej didaktiky a aplikuje tieto poznatky do predmetu podniková ekonomika.

V procesuálnej stránke vyučovania majú významnú úlohu vyučovacie metódy. Z celej škály rôznych klasifikácií metód vybrala autorka metódy, ktorých použitie má preverenú dlhodobou praxou vyučovania podnikovej ekonomiky na obchodnej akadémii. Po charakteristike každej metódy je uvedený detailne rozpracovaný príklad z obsahu predmetu podniková ekonomika. Príklady na aplikáciu diskusie, didaktických hier, ekonomických, inscenačných hier, rôznych doplnovačiek, prípadových štúdií, brainstormingu a ďalších aktivizujúcich metód vyučovania sú podnetom na ich modifikácie počas prípravy učiteľov na mikrovyučovaní a na odbornej učiteľskej praxi.

Osobitná pozornosť v príprave učiteľa je venovaná jeho konkrétnej príprave na vyučovací proces. Kvalitná príprava sa zabezpečuje didaktickou analýzou učiva. Súčasťou danej kapitoly je príprava tematického celku, jeho odôvodnenie, osnova konkrétneho obsahu učiva (príklad: Trh a trhový mechanizmus), kognitívna mapa, stanovenie čiastkových cieľov, príprava na vyučovanie. Podnetnými pre študentov učiteľstva sú vzory príprav na vyučovanie.

Na kapitoly, ktorých obsahom sú vyššie spomenuté vybrané oblasti, ktoré skúma didaktika podnikovej ekonomiky, nadväzuje didaktické spracovanie – metodické

rozborov vybraných tematických celkov a tém z predmetu podniková ekonomika.

Tematický celok (TC) je uvádzaný obsahom učiva, kde je odporúčanie na rozdelenie tematických celkov na témy. (Napríklad: TC Základné ekonomické pojmy a kategórie je rozdelený na témy: Potreby a ich uspokojovanie, Zdroje uspokojovania potrieb, Deľba práce a Obeh tovaru a peňazí.)

Každý tematický celok má definovaný vyučovací zámer, vyučovací cieľ a motiváciu. Dôležité je upozornenie na vnútropredmetové vzťahy (peniaze – v TC Tuzemský platobný styk, Medzinárodný platobný styk, Finančné riadenie podniku, Banková sústava, Finančný trh) a na medzipredmetové vzťahy (peniaze – v predmetoch účtovníctvo, úvod do makroekonómie, cvičná firma, bankovníctvo a pod.). Tematický celok obsahuje aj základné pojmy a kategórie, ktoré si majú žiaci osvojiť.

V metodickom rozbere jednotlivých tém navrhuje autorka konkrétne postupy, ktoré môže učiteľ pri preberaní nového učiva aj pri jeho opakovaní využiť. Napríklad – členenie potrieb – uplatnenie didaktickej zásady názornosti – pedagogické schémy (konkrétne v učebnici uvedené). Z gnozeologických postupov navrhuje deduktívny a analytický postup, z vyučovacích metód vysvetľovanie a rozhovor. Ak žiaci pochopia rozdiel medzi jednotlivými druhmi potrieb, je dobré poukázať na to, že potreby sa menia a vyvíjajú. Autorka navrhuje problémovo-skupinové vyučovanie, pričom kladie dôraz na genetický a gnozeologický postup. Uvádza konkrétny príklad ako postupovať (napr. každá skupina bude predstavovať ľudí žijúcich v inej dobe a napíšu, aké potreby sa v tej-ktorej dobe mohli vyskytovať a akým spôsobom ich vtedajší obyvatelia uspokojovali), ako zhrnúť prácu v skupinách, zdôrazniť základné pojmy a vzťahy medzi nimi.

V rozboroch tematických celkov sa stretávame s rôznymi postupmi a návrhmi na využitie mnohých vyučovacích metód, ktoré sa autorke v praxi vyučovania predmetu podniková ekonomika osvedčili. Prínosom učebnice sú aj sformulované konkrétne úlohy, ktorých riešenie ukáže učiteľovi do akej miery to-ktoré učivo pochopili, to znamená, rieši kontrolnú funkciu.

Z rozborov tematických celkov vyplýva, že autorka okrem rozvoja ekonomického myslenia zdôrazňuje aj výchovné využitie učiva (ekologická stránka, výchova k hospodárnosti, k mravnosti, národnému citeniu, estetická výchova a podobne).

Didaktika podnikovej ekonomiky je určená študentom doplnujúceho pedagogického štúdia budúcich učiteľov–ekonomov. V príprave učiteľov je dôležité, aby

získali vedomosti a zručnosti aktívnym spôsobom na základe vlastnej činnosti. Vysokoškolská učebnica obsahuje mnohé podnety, ktoré pomôžu budúcemu učite-

lovi, ale aj učiteľovi v praxi nájsť ďalšie originálne postupy, umožňujúce žiakom aktívne si osvojiť nové poznatky.

Soňa Kompoltová

ŠKROVÁNKOVÁ, L. – ŠKROVÁNKOVÁ, P.: *Dôchodkové poistenie*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2011, 112 s. ISBN 978-80-225-3187-0

Cieľom tejto publikácie je poskytnúť študentom i odbornej verejnosti vedomosti z oblasti dôchodkového poistenia zakladajúce sa na aktuárskej matematike. Rôzne matematické modely sa tu využívajú na aktuárske výpočty používané v uvedenej oblasti. Ako je známe, od roku 2004 existuje okrem priebežného systému aj tzv. kapitalizačný, pričom sa zvýšila úloha zamestnaneckého a osobného poistenia na úkor poistenia poskytovaného štátom. Nový systém je postavený na troch pilieroch. Prvý – povinný predstavuje základné dôchodkové poistenie a upravuje ho zákon o sociálnom poistení. Druhý pilier dôchodkového zabezpečenia upravuje zákon o starobnom dôchodkovom sporení. Tretí pilier predstavuje doplnkové dôchodkové sporenie.

Monografia je rozdelená po formálnej stránke na 3 kapitoly. Prvá kapitola sa vo svojich troch podkapitolách venuje dôchodkovému poisteniu z rôznych hľadísk. V kapitole 1.1 *Základné pojmy dôchodkového systému* sú rozobrané rôzne systémy financovania, od priebežného systému (známeho pod názvom pay-as-you-go) po fondový systém. Základom fungovania dôchodkového poistenia je zabezpečenie finančných zdrojov. Bezpečnosť, výhodnosť a výška dôchodkov sú oblasti, ktoré najviac zaujímajú občanov v každej krajine. Preto sa táto kapitola zamerala najmä na nasledujúce otázky: efektívna činnosť organizácie, monitorovanie aktivít dôchodkových fondov, flexibilita reakcií na budúce požiadavky a rozvoj a v neposlednom rade sociálna satisfakcia všetkých členov penzijných fondov.

Kapitola 1.2 *Reformy dôchodkového systému* sa venuje dôchodkovému poisteniu v súčasnosti, pričom si všima reformy dôchodkových systémov vo viacerých európskych krajinách, ale aj napr. v Chile, pretože odborníci sa domnievajú, že je aplikovateľná aj u nás. Dôraz kladie na vývoj dôchodkového poistenia na Slovensku a v závere sa dotýka aj prognóz nášho vývoja.

Druhá kapitola sa zaoberá stratégiou a manažmentom penzijných fondov, kde si autorky všímajú tak pasívny, ako aj aktívny a rizikový manažment. Tu sú charakterizované základné princípy manažmentu penzijných fondov podľa požiadaviek kladených v zahraničí na toto pôsobenie. Táto kapitola sa zaoberá identifiká-

ciou jednotlivých možných komponentov investičného portfólia v penzijných fondoch a načrtáva tradičné techniky oceňovania týchto jednotlivých zložiek. Analyzuje najmä moderné techniky oceňovania v kontexte aktuárskeho modelovania.

Jadrom monografie je kapitola 3 *Aktuárske metódy v dôchodkovom poistení*, uvádzajúca základné aktuárske výpočty, ktoré sa v súčasnosti používajú bežne vo svete a prenikajú i do našich poisťovní. Výpočty vo firmách a odvetvových penzijných schémach vykonávajú aktuári. Z hľadiska postupného vytvárania spoločného trhu v rámci Európskej únie a odstraňovania prekážok v slobodnom pohybe osôb a kapitálu a slobode poskytovaných služieb majú kľúčovú úlohu legislatívne predpisy Rady Európy pre systémy dôchodkového zabezpečenia. Z pohľadu ekonóma je najvýznamnejšia kapitola 3.8 *Metódy fondovania*. V nej čitateľ získa poznatky, ktoré sa týkajú výpočtu štandardnej miery príspevkov a tzv. aktuárskych záväzkov. V tejto časti sa nachádza široké spektrum aktuárskych predpokladov a metód, ktoré sa aplikujú, a v každej krajine sú rôzne. Tieto rozdiely v metódach a predpokladoch nevyplývajú len z rôznych aktuárskych prístupov, ale odrážajú aj rôzne typy a metódy zabezpečenia dôchodkových dávok, stupeň ich vývoja a rozsah obmedzenia zo strany daňových a dozorných orgánov na metódy, resp. bázu výpočtov.

Monografia týmto obsahom pokrýva časť učebnej látky predmetu Penzijné a nemocenské poistenie, ktorý sa vyučuje ako povinný predmet v študijnom programe Aktuárstvo na Fakulte hospodárskej informatiky Ekonomickej univerzity v Bratislave. Venuje sa problematike dôchodkového poistenia z pohľadu legislatívy, práce manažéra penzijného fondu, ako aj aktuára.

Možno konštatovať, že táto monografia je metodicky veľmi dobre spracovaná, jednotlivé časti na seba logicky nadväzujú, preto zodpovedá nárokom a kritériám kladeným na vedeckú monografiu.

František Peller